

RIKSDAGENS SVAR 182/2001 rd

Regeringens proposition med förslag till rättshjälpslag och vissa lagar som har samband med den

Ärende

Regeringen har till riksdagen överlämnat sin proposition med förslag till rättshjälpslag och vissa lagar som har samband med den (RP 82/2001 rd).

Beredning i utskott

Lagutskottet har i ärendet lämnat sitt betänkande (LaUB 22/2001 rd).

Beslut

Riksdagen har godkänt följande uttalanden:

1. Riksdagen förutsätter tillbörlig uppföljning av reformens rättspolitiska mål och kostnadseffekter samt en bedömning av om en inskränkning av utomprocessuella ärenden är nödvändig.
2. Riksdagen förutsätter att utvecklingen av de statliga rättshjälpsbyråernas arbetsbörda och den regionala tillgången till tjänster följs upp och att det finns tillräckligt med yrkesskicklig personal som är adekvat avlönad.

Riksdagen har antagit följande lagar:

Rättshjälpslag

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Rättshjälpens innehåll

1 §

De allmänna förutsättningarna för rättshjälp och rättshjälpens innehåll

Den som behöver sakkunnig hjälp i en rättslig angelägenhet och som på grund av sin ekonomiska ställning inte själv kan betala utgifterna för att sköta saken beviljas rättshjälp med statlig finansiering.

Rättshjälpen omfattar juridisk rådgivning och behövliga åtgärder samt biträdande i domstol

och hos andra myndigheter och befrielse från vissa kostnader i samband med behandlingen av ett ärende, så som bestäms i denna lag.

2 §

Vem som har rätt till rättshjälp

Rättshjälp beviljas personer med hemkommun i Finland samt personer som är medborgare i en stat inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som arbetar eller söker arbete i Finland i enlighet med rådets förordning (EEG) nr 1612/68 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapens

område och avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Rättshjälp beviljas dessutom oberoende av de förutsättningar som bestäms i 1 mom., om personens sak behandlas i en finsk domstol eller om det finns särskilda skäl att bevilja rättshjälp. Oberoende av de förutsättningar som bestäms i 1 mom. lämnas sådan juridisk rådgivning som hör till rättshjälpen under de förutsättningar som bestäms i konventionen om internationell rättshjälp (FördrS 47/1988).

Bolag och sammanslutningar beviljas inte rättshjälp. I ett ärende som gäller en näringsidkares näringsverksamhet och som inte är ett domstolsärende beviljas rättshjälp endast om det finns särskilda skäl till det med hänsyn till verksamhetens art och omfattning, näringsidkarens ekonomiska och personliga situation och omständigheterna som en helhet.

3 §

De ekonomiska förutsättningarna för rättshjälp

Rättshjälp ges på ansökan kostnadsfritt eller mot en självriskandel på grundval av sökandens ekonomiska ställning. Sökandens ekonomiska ställning bedöms genom att en kalkyl görs över de tillgångar som sökanden månatligen har att förfoga över (*disponibla medel*). Kalkylen utarbetas på basis av månatliga inkomster, nödvändiga utgifter, förmögenhet och underhållsskyldighet för sökanden och maken eller den som lever med sökanden under äktenskapsliknande förhållanden.

Rättshjälp beviljas den vars disponibla medel inte överstiger ett belopp som närmare fastställs genom förordning av statsrådet. Genom statsrådets förordning bestäms närmare om de inkomster och utgifter som skall beaktas, om hur förmögenhet och underhållsskyldighet inverkar på beräkandet av de disponibla medlen samt om de grunder som iakttas när självriskandelen för rättshjälpstagaren fastställs. För juridisk rådgivning i liten skala tas ingen självriskandel ut.

Rättshjälp beviljas inte om sökanden har en rättsskyddsförsäkring som omfattar det som saken gäller. I ett ärende som behandlas i domstol

kan rättshjälp dock beviljas till den del kostnaderna överstiger det maximibelopp för ersättningen som i försäkringsavtalet fastställts som övre gräns för försäkringsbolagets ersättningskyldighet, om det finns särskilda skäl till det med beaktande av rättshjälpstagarens behov av rättsskydd och ärendets art och omfattning. I rättshjälpsbeslutet skall fastställas ett maximiantal timmar för de åtgärder för vilka ersättning betalas till biträdet. Om sökanden på basis av sin ekonomiska ställning har rätt till kostnadsfri rättshjälp, kan rättshjälp dock även beviljas för att täcka försäkringens självriskandel.

4 §

Förmåner som ingår i rättshjälp

Beviljandet av rättshjälp befriar mottagaren av förmånen från skyldigheten att betala

1) arvode och ersättning till ett biträde som förordnats eller godkänts med stöd av denna lag, helt eller delvis, enligt vad som anges i rättshjälpsbeslutet,

2) arvode och ersättning för sådan hjälp med tolkning och översättning som mottagaren av förmånen har behövt vid behandlingen av saken, samt

3) handläggningsavgift, expeditionslösen och ersättning för särskilda kostnader hos den myndighet som behandlar huvudsaken; inte heller andra myndigheter tar ut motsvarande avgifter för åtgärder och expeditioner som behövs för att sköta saken.

Ersättningarna till ett vittne som har åberopats av en part som beviljats rättshjälp betalas av statens medel. Andra kostnader för bevisning som har lagts fram i domstolen genom rättshjälpstagarens försorg ersätts av statens medel, om bevisningen har varit nödvändig för utredande av saken.

Om någon annan rättshjälpstagare som har del i saken än en svarande i brottmål har ålagts att för utredande av saken personligen infinna sig vid domstolen, ersätts kostnaderna för detta av statens medel.

Beviljandet av rättshjälp befriar dessutom mottagaren av förmånen från skyldigheten att

betala sådana utökningsavgifter som föranleds av verkställigheten av domen eller beslutet och som skall betalas till staten samt kostnader som skall tas ut i förskott. Alla nödvändiga verkställighetskostnader betalas av statens medel, om de inte kan drivas in hos motparten. Bestämmelserna i detta moment gäller dock inte ett förnyat utökningsförfarande till den del ett tidigare utökningsförsök har förfallit till följd av gäldenärens medellöshet.

5 §

Av ett biträde vidtagna åtgärder som ingår i rättshjälp

I enskilda fall omfattar rättshjälp de åtgärder av rättsbiträdet som krävs med hänsyn till fallets art och betydelse, värdet på föremålet för tvisten och omständigheterna som en helhet. Rättshjälp kan begränsas till särskilt angivna åtgärder. Ett förordnande av detta slag kan senare utvidgas om det finns orsak till det.

Rättshjälp omfattar biträdets åtgärder för en tid av högst etthundra timmar. Den domstol som behandlar saken kan dock besluta att rättshjälp skall fortsätta, om det finns särskilda skäl till det med beaktande av rättshjälpstagarens behov av rättsskydd samt ärendets art och omfattning. Domstolen skall då fastställa ett maximiantal timmar för de åtgärder för vilka ersättning betalas till biträdet.

Bestämmelser om rättshjälp i ett ärende som behandlas utomlands ingår i 23 §.

6 §

Rättshjälpens innehåll i vissa fall

En sökande som inte anses behöva ett rättsbiträde men som på basis av sin ekonomiska ställning skulle vara berättigad till rättshjälp utan självriskandel, kan som rättshjälp beviljas de förmåner som nämns i 4 § 1 mom. 2 och 3 punkten samt 2—4 mom.

Rättshjälp omfattar inte biträdande

1) i ansökningsärenden som behandlas i allmän domstol, om det inte finns särskilt vägande skäl till det,

2) i enkla brottmål, där enligt allmän straffpraxis strängare straff än böter inte är att vänta eller där den åtalades rättsskydd med hänsyn till det straff som i övrigt kan väntas och utredningen i målet inte kräver att ett biträde anlitas,

3) i ärenden som gäller beskattning eller offentlig avgift, om det inte finns särskilt vägande skäl till det, och inte heller

4) i ärenden där rätten att framställa rättelseyrkande eller besvärshänsyn grundar sig på medlemskap i en kommun eller något annat offentligt samfund.

I de ärenden som avses i 2 mom. kan ett offentligt rättsbiträde dock vid behov ge juridiska råd och upprätta behövliga handlingar.

7 §

Begränsningar i rättshjälp

Rättshjälp beviljas inte, om

1) saken är av ringa betydelse för sökanden,

2) det skulle vara uppenbart oändamålsenligt i jämförelse med den nytta sökanden får,

3) drivande av saken skulle vara rättsmissbruk, eller

4) saken grundar sig på överlåten rätt och det finns anledning att anta att överlåtelser har skett i syfte att komma i åtnjutande av rättshjälp.

8 §

Biträde

Rättshjälp lämnas av ett offentligt rättsbiträde. I domstolsärenden kan till biträde dock också förordnas ett privat biträde som har gett sitt samtycke till uppdraget. Ett privat biträde kan dessutom förordnas i de situationer som avses i 10 § lagen om statliga rättshjälpsbyråer (/).

Till privat biträde skall förordnas en advokat eller någon annan som enligt 15 kap. 2 § 1 mom. rättegångsbalken är behörig att sköta uppdraget.

get. Till biträde för den som är misstänkt i ett brottmål skall förordnas ett offentligt rättsbiträde eller en advokat eller, av särskilda skäl, någon annan som har avlagt juris kandidatexamen, om den misstänkte är anhållen eller häktad, om personen är misstänkt för eller för honom eller henne yrkas straff för ett brott för vilket inte har föreskrivits lindrigare straff än fängelse i fyra månader eller för försök till eller delaktighet i ett sådant brott, eller om den misstänkte inte har fyllt 18 år.

Om den som beviljats rättshjälp själv till sitt biträde har föreslagit en person som uppfyller behörighetsvillkoren skall denne förordnas, om inte särskilda skäl kräver något annat.

Ett biträde skall i sitt uppdrag iakttä god advokatsed.

9 §

Byte av biträde

Ett biträde får i ett ärende som behandlas i domstol inte utan domstolens tillstånd sätta någon annan i sitt ställe. För att godkännas som biträde skall ställföreträdaren uppfylla behörighetsvillkoren för biträde.

Domstolen kan i ett ärende som den behandlar och rättshjälpsbyrån i andra ärenden än sådana som behandlas i domstol på motiverad begäran av rättshjälpsstagaren eller biträdet eller av grundad anledning på eget initiativ återkalla förordnandet för biträdet och förordna ett nytt biträde.

2 kap.

Rättshjälpsbeslut

10 §

Ansökan om rättshjälp

Rättshjälp söks hos rättshjälpsbyrån. Rättshjälp kan sökas under varje fas av behandlingen av ett ärende till dess att ett ärende som behandlas i domstol har vunnit laga kraft eller behandlingen av ett annat ärende har avslutats. Ansö-

kan kan göras muntligen eller skriftligen. Sökanden skall lägga fram en utredning om sina ekonomiska förhållanden och om den sak i vilken rättshjälp söks. Genom förordning av justitieministeriet bestäms närmare om den utredning som skall läggas fram om de ekonomiska förhållandena och om saken.

Statliga och kommunala myndigheter, Folkpensionsanstalten, Pensionsskyddscentralen, pensionsstiftelser och andra pensionsanstalter samt försäkringsanstalter är skyldiga att på begäran av rättshjälpsbyrån utan hinder av sekretessbestämmelserna lämna denna sådana uppgifter som de förfogar över och som är nödvändiga för rättshjälpsbyrån på grund av dess lagstadgade uppgifter att utreda om en sökande på basis av sin ekonomiska ställning är berättigad till rättshjälp och om sökanden har en rättsskyddsförsäkring som täcker saken. Denna skyldighet gäller också penninginstitut, om rättshjälpsbyrån inte får tillräckliga uppgifter av dem som nämns ovan och om det finns grundad anledning att misstänka att de uppgifter som sökanden har lämnat är otillräckliga eller otillförlitliga. Begäran skall framställas skriftligen hos penninginstitutet, och sökanden skall på förhand underrättas om det.

Rättshjälpsbyrån kan under de förutsättningar som nämns i 2 mom. av skattemyndigheterna och Folkpensionsanstalten med hjälp av teknisk anslutning få sekretessbelagda personuppgifter ur dessas personregister för kontroll av de uppgifter som sökanden lämnat om sin ekonomiska ställning. Rättshjälpsbyrån skall på förhand underrätta sökanden om denna möjlighet.

11 §

Beviljande av rättshjälp

Rättshjälpsbyrån beslutar om beviljandet av rättshjälp, om inte något annat föreskrivs i någon annan lag. Om ett offentligt rättsbiträde är jävigt i huvudsaken, skall den som ansöker om rättshjälp anvisas att lämna in sin ansökan till en annan rättshjälpsbyrå. På sökandens begäran kan beslutet dock fattas vid rättshjälpsbyrån i fråga, om inte omständigheterna kräver att ärendet

överförs. Det offentliga rättsbiträde som biträder motparten får dock inte avgöra ansökan om rättshjälp. Beslutet kan sändas till sökanden per post. Om inte något annat visas, anses sökanden ha fått del av beslutet den sjunde dagen från det beslutet postades under den adress sökanden uppgett.

Om rättshjälp inte har beviljats i enlighet med ansökan, kan sökanden så som bestäms i 24 § föra frågan om beviljande av rättshjälp till domstol för avgörande.

12 §

Rättshjälpavgift

När rättshjälpsbyrån beviljar rättshjälp eller tillställer domstolen en sådan begäran som avses i 11 § 2 mom. för avgörande, tar den ut en rättshjälpsavgift hos sökanden. Om storleken på rättshjälpsavgiften bestäms genom förordning av statsrådet.

För rättshjälp i form av juridisk rådgivning i liten skala tas inte ut någon avgift. Bestämmelser om befrielse från avgiften på grundvalen av ekonomisk ställning kan meddelas genom förordning av statsrådet.

13 §

När rättshjälpen börjar och dess varaktighet

Rättshjälp kan beviljas från och med ansökningsdagen eller, när det finns förutsättningar för det, också retroaktivt så att den gäller nödvändiga åtgärder som redan har vidtagits i saken. Rättshjälpen gäller i alla rättsinstanser där ärendet behandlas.

I ett ärende som behandlas i en fullföljdsdomstol kan rättshjälp inte beviljas retroaktivt så att den gäller åtgärder som vidtagits före ändringsökandet, om inte sökanden gör sannolikt att han eller hon haft giltig orsak att inte ansöka om rättshjälp tidigare.

Rättshjälp som har beviljats i ett ärende som behandlas i en förvaltningsdomstol omfattar inte åtgärder som har vidtagits i ett tidigare förvalt-

ningsförfarande eller av en rättsskipningsmyndighet som avses i 1 § 2 mom. förvaltningsprocesslagen (586/1996), och rättshjälp som har beviljats i försäkringsdomstolen omfattar inte åtgärder som har vidtagits under den tidigare behandlingen. Om domstolen återförvisar ärendet till förvaltningsmyndigheten eller till den ovan avsedda rättsskipningsmyndigheten, gäller förordnandet för ett privat biträde också i denna myndighet, om den återförvisande domstolen så beslutar.

När en domstol med stöd av 4 kap. 8 eller 9 § lagen om rättegång i brottmål (689/1997) överför ett brottmål till en annan domstol eller när en högre domstol med stöd av 10 § i samma kapitel överför ett brottmål som har förts till den för prövning till en sådan lägre domstol som inte tidigare har behandlat det, förblir förordnandet för rättegångsbiträdet i målet i kraft, om inte den överförande domstolen beslutar något annat.

14 §

Rättshjälpsbeslutets innehåll

Ett rättshjälpsbeslut ges skriftligen. Av beslutet skall framgå

- 1) den sak för vilken rättshjälp beviljas,
- 2) sökandens ekonomiska ställning,
- 3) det datum från och med vilket rättshjälp beviljas,
- 4) vilka förmåner rättshjälpen omfattar,
- 5) rättshjälpstagarens eventuella självriskandel, och
- 6) biträdets namn.

15 §

Förändringar i de ekonomiska förhållandena

Rättshjälpstagaren skall under den tid uppdraget varar underrätta rättshjälpsbyrån om förändringar i sina ekonomiska förhållanden. Biträdet skall påminna sin huvudman om denna skyldighet när förändringar sker i dennes ekonomiska förhållanden.

16 §

Ändring av rättshjälpsbeslutet och rättshjälpens upphörande

Om förutsättningar för beviljande av rättshjälp inte har funnits eller om de har ändrats eller inte längre finns, kan rättshjälpsbyrån ändra rättshjälpsbeslutet eller besluta att rättshjälpen skall upphöra. Sökanden kan på det sätt som nämns i 24 § föra frågan om ändring av rättshjälpsbeslutet eller rättshjälpens upphörande till den där avsedda domstolen för avgörande.

Den domstol som behandlar huvudsaken kan alltid under de förutsättningar som nämns i 1 mom. i ett ärende som den behandlar ändra rättshjälpsbeslutet eller besluta att rättshjälpen skall upphöra.

När rättshjälpsstagarens självriskandel ändras skall det bestämmas om det nya beslutet skall tillämpas retroaktivt. När det beslutas att rättshjälpen upphör skall det bestämmas om rättshjälpsstagaren skall ersätta staten för erhållen rättshjälp och fastställs ersättningens belopp.

Ett offentligt rättsbiträde kan slutföra ett påbörjat uppdrag även om rättshjälpsstagaren till följd av förändringar i sin ekonomiska ställning eller i själva ärendet inte längre är berättigad till rättshjälp. Till denna del tas full ersättning ut för rättshjälpsbyråns tjänster.

3 kap.

Ersättningar

17 §

Arvode och kostnadsersättning till ett privat biträde

För ett privat biträde fastställs ett skäligt arvode för de nödvändiga åtgärderna och tidsspillan samt ersättning för kostnader. Arvudet och kostnadsersättningen betalas av statens medel minskade med självriskandelen enligt 20 §. För att arvudet skall kunna bestämmas skall biträdet lägga fram rättshjälpsbeslutet och en detaljerad utredning om de åtgärder han eller hon har vid-

tagit i saken och om sina kostnader. I brottmål skall allmänna åklagaren yttra sig om yrkandet på arvode och ersättning, om det med hänsyn till yrkandets belopp eller annars finns orsak till detta. Om en person som inte allmänt sköter advokatuppdrag vid domstolen i fråga har förordnats till biträde, ersätts tilläggskostnaderna för resor samt tidsspillan endast om det är motiverat att ett sådant biträde anlitas. Närmare bestämmelser om grunderna för biträdenas arvoden och ersättningar utfärdas genom förordning av statsrådet.

Till den del rättshjälp lämnas med stöd av denna lag får biträdet inte hos rättshjälpsstagaren ta ut andra arvoden eller ersättningar i saken än självriskandelen. Annat avtal är ogiltigt.

Om ett biträde tillfälligt har fått sätta någon annan i sitt ställe, kan det bestämmas att arvudet och ersättningen för de uppdrag som ställföreträdaren har utfört skall utbetalas till honom eller henne separat.

Fullföljdsdomstolen kan besluta att biträdets arvode och kostnader inte ersätts av statens medel, om ändringsansökan klart saknar grund.

18 §

Bestämmande av arvoden och ersättningar

I ett ärende som behandlas i domstol bestämmer den domstol som behandlar huvudsaken det arvode och den ersättning som av statens medel skall betalas till ett privat biträde, ett vittne och en tolk samt de ersättningar som skall betalas till rättshjälpsstagaren.

Arvudet och ersättningen till ett biträde bestäms av domstolen när biträdets uppdrag vid domstolen upphör. Om rättshjälpen först när behandlingen av huvudsaken i en lägre rättsinstans har upphört beviljas så att den gäller åtgärder som har vidtagits i denna instans, bestämmer fullföljdsdomstolen biträdets arvode och ersättning också för de åtgärder som vidtagits i den lägre rättsinstansen. Om ändringssökandet inte slutförs, bestäms arvudet och kostnadsersättningen dock av den domstol som sist har behandlat saken. Om uppdraget fortgår en längre tid, kan arvudet och ersättningen bestämmas halvårsvis eller av särskilda skäl också för en kortare

tid. Av särskilda skäl kan det förordnas att förskott skall betalas till biträdet för avsevärda kostnader som han eller hon har haft i uppdraget.

I fråga om bestämmande av ersättningar till ett vittne och en rättshjälpsstagare samt utbetalning av dessa ersättningar och övriga bevisningskostnader samt i fråga om sökande av ändring i ett avgörande som gäller ersättningsbeloppet gäller vad som föreskrivs om ersättningar av statens medel till ett vittne som har hörts i domstol.

Allmänna åklagaren kan i mål där han eller hon har varit åklagare överklaga avgöranden som gäller beloppet av arvudet och ersättningen till ett biträde.

Rättshjälpsbyrån bestämmer arvudet och ersättningen till ett biträde och till en tolk i ärenden som inte behandlas i domstol.

19 §

Ersättande av bevisningskostnader i vissa fall

Om det har varit klart obefogat att höra ett vittne som åberopats av rättshjälpsstagaren, kan rättshjälpsstagaren åläggas att gottgöra staten för de ersättningar som det har bestämts att av statens medel skall betalas till vittnet.

20 §

Fastställande av självriskandelen

Beloppet av självriskandelen beräknas på basis av det arvode och den kostnadsersättning jämte mervärdesskatt som har fastställts för biträdet. Om den självriskandel som bestämdes när rättshjälpen beviljades skulle vara klart oskäligh med hänsyn till rättshjälpsstagarens ekonomiska förhållanden, kan självriskandelen sänkas. Självriskandelen fastställs särskilt för varje ärende. Självriskandelen eller en del av den kan tas ut i förskott.

När ett privat rättsbiträde har lämnat rättshjälps mot partiell ersättning i ett ärende som har behandlats i domstol, skall den domstol som avses i 18 § 2 mom., efter att ha gett rättshjälpsstagaren tillfälle att yttra sig om räkningen är kor-

rekt, ålägga rättshjälpsstagaren att till biträdet betala självriskandelen för rättshjälpen, samtidigt som domstolen bestämmer det arvode som skall betalas till biträdet av statens medel. I övriga fall fastställer rättshjälpsbyrån självriskandelen.

På den självriskandel som enligt domen skall betalas till ett privat rättsbiträde skall på yrkande fastställas en i 4 § 3 mom. räntelagen (633/1982) avsedd årlig dröjsmålsränta, som börjar löpa en månad efter dagen för domen.

21 §

Indrivning av ersättning genom utsökning och dröjsmålsränta

Med stöd av ett beslut av rättshjälpsbyrån får den självriskandel som tillfaller staten, de kostnader för rättshjälpsstagaren som har betalats av statens medel men som inte hör till förmånerna enligt rättshjälps samt rättshjälpsavgiften drivas in hos rättshjälpsstagaren utan dom eller beslut på det sätt som bestäms i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/1961). Innan indrivningsåtgärder vidtas skall rättshjälpsbyrån ge den betalningsskyldige tillfälle att bli hörd.

Om den självriskandel som tillfaller staten eller rättshjälpsavgiften inte har betalats på förfallodagen, får på det försenade beloppet tas ut en i 4 § 3 mom. räntelagen avsedd årlig dröjsmålsränta, som börjar löpa en månad efter den dag då domstolens beslut om betalningsskyldigheten har funnits tillgängligt för parten eller en räkning har sänts till den betalningsskyldige.

22 §

Ersättningskyldighet för rättshjälpsstagarens motpart

Om rättshjälpsstagarens motpart enligt 21 kap. rättegångsbalken, 9 kap. lagen om rättegång i brottmål eller 13 kap. förvaltningsprocesslagen skulle vara skyldig att helt eller delvis ersätta rättshjälpsstagarens rättegångskostnader, skall motparten åläggas att på motsvarande sätt betala ersättning till staten för de kostnader i saken som

det med stöd av denna lag har bestämts att skall betalas av statens medel och för det uppskattade arvodet till det offentliga rättsbiträdet jämte i 4 § 3 mom. räntelagen avsedd dröjsmålsränta, som börjar löpa en månad efter den dag då domstolens beslut om betalningsskyldigheten har funnits tillgängligt för parten.

Om rättshjälp har beviljats retroaktivt så att den gäller sådana kostnader som rättshjälpstagarens motpart genom en lagakraftvunnen dom av en lägre rättsinstans har ålagts att betala till rättshjälpstagaren som ersättning för rättegångskostnader, övergår rätten till de utdömda rättegångskostnaderna på staten till en del som motsvarar vad som betalas av statens medel.

Ett offentligt rättsbiträde skall ge en utredning om de åtgärder han eller hon har vidtagit i saken och de kostnader som åtgärderna har förorsakat.

23 §

Rättshjälp i ett ärende som behandlas utomlands

I ett ärende som behandlas utomlands omfattar rättshjälpen allmän juridisk rådgivning.

För ett ärende som behandlas utomlands kan justitieministeriet av särskilt vägande skäl bevilja en mera omfattande rättshjälp än vad som avses i 1 mom. I dessa ärenden bestämmer justitieministeriet de nödvändiga arvoden och ersättningar som skall betalas av statens medel.

Genom förordning av justitieministeriet kan bestämmas om maximibeloppet av den rättshjälp som lämnas i ärenden som behandlas utomlands samt om avfattandet av och innehållet i en ansökan om rättshjälp.

4 kap.

Ändringssökande

24 §

Prövning i domstol av rättshjälpsbyråns beslut

Ett beslut som rättshjälpsbyrån har fattat med stöd av denna lag får föras till domstol för pröv-

ning (*begäran om avgörande*). Begäran om avgörande skall framställas inom 30 dagar från delfäendet av rättshjälpsbyråns beslut. I ett ärende som behandlas i domstol kan begäran om avgörande dock framställas ända till dess att avgörandet i huvudsaken har vunnit laga kraft. Begäran om avgörande skall tillställas den rättshjälpsbyrå som har fattat beslutet. Begäran skall framställas skriftligen och i den skall uppges det beslut av rättshjälpsbyrån som begäran gäller samt till vilka delar och på vilken grund sökanden är missnöjd med beslutet.

Rättshjälpsbyrån skall utan dröjsmål sända begäran om avgörande för prövning till den domstol där huvudsaken behandlas eller till vars behörighet det hör att pröva huvudsaken. Om behandlingen av huvudsaken i domstolen har avslutats och tiden för sökande av ändring inte har gått ut, skall begäran om avgörande tillställas den domstol som sist har behandlat saken. Om rättshjälpsbeslutet gäller ett ärende som inte kan föras till domstol eller ett ärende i fråga om vilket beslutet överklagas direkt hos högsta förvaltningsdomstolen, skall begäran om avgörande tillställas den förvaltningsdomstol inom vars domkrets den rättshjälpsbyrå som har fattat rättshjälpsbeslutet finns. Den domstol till vilken rättshjälpsbyrån har riktat begäran om avgörande är behörig att pröva saken.

I beslut som rättshjälpsbyrån har fattat med stöd av denna lag får ändring inte sökas genom besvär, om inte något annat bestäms i någon annan lag.

25 §

Självrättelse vid rättshjälpsbyrån

Rättshjälpsbyrån kan själv rätta ett beslut som den har fattat, om en i 24 § avsedd begäran om avgörande ger anledning till det.

Den sökande som framställt begäran om avgörande skall genast informeras om rättelsebeslutet. Beslutet kan sändas till sökanden på det sätt som nämns i 11 § 1 mom.

26 §

Ändringssökande

I ett beslut som en domstol har fattat med stöd av denna lag får ändring sökas genom besvär i samband med huvudsaken eller, om beslutet har fattats innan huvudsaken har avgjorts, genom särskilda besvär med iakttagande av vad som bestäms om sökande av ändring i huvudsaken.

Om ett beslut av en förvaltningsdomstol gäller lämnande av rättshjälp i ett ärende som inte kan föras till domstol eller i ett ärende i fråga om vilket beslutet överklagas direkt hos högsta förvaltningsdomstolen, får ändring i rättshjälpsbeslutet sökas endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Grunderna för beviljande av besvärstillstånd är följande:

- 1) det är för lagens tillämpning i andra liknande fall eller för en enhetlig rättspraxis av vikt att ärendet avgörs av högsta förvaltningsdomstolen,
- 2) det finns särskilda skäl för högsta förvaltningsdomstolen att avgöra ärendet på grund av att i ärendet skett ett uppenbart fel, eller
- 3) det finns vägande ekonomiska eller andra skäl för att bevilja besvärstillstånd.

27 §

Behandling i domstolen

Domstolen skall i brådskande ordning behandla ett ärende som gäller beviljande eller ändring av rättshjälp eller rättshjälpens upphörande och som inte avgörs i samband med huvudsaken. Vid behandlingen av ett ärende som gäller rättshjälp och som inte avgörs i samband med huvudsaken iakttas i tingsrätten i tillämpliga delar vad som bestäms om behandling av ansökningsärenden och i en förvaltningsdomstol samt i försäkringsdomstolen i tillämpliga delar vad som bestäms i förvaltningsprocesslagen.

Tingsrätten, förvaltningsdomstolen och försäkringsdomstolen kan avgöra ett ärende som gäller rättshjälp också i en sammansättning med en lagfaren domare. Om sökanden inte är närva-

rande när beslutet ges och sökandet av ändring förutsätter missnöjesanmälan, skall sökanden i god tid innan beslutet ges skriftligen underrättas om vilken dag beslutet kommer att ges, om ärendet inte avgörs i enlighet med begäran.

5 kap.

Särskilda bestämmelser

28 §

Åtgärder i samband med att en ansökan om rättshjälp avslås

Om rättshjälpsbyrån har avslagit en ansökan om rättshjälp och beslutet har förts till domstol för prövning, skall ett offentligt rättsbiträde på begäran av rättshjälpssökanden sörja för de åtgärder som är nödvändiga för att bevara sökandens rättigheter tills saken har avgjorts i domstolen. Om domstolen inte ändrar rättshjälpsbyråns beslut, tas hos sökanden ut en ersättning för de vidtagna åtgärderna. Ersättningen eller en del av den kan tas ut i förskott.

29 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning av justitieministeriet.

30 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2002.

Genom denna lag upphävs lagen den 2 februari 1973 om fri rättegång (87/1973) jämte ändringar och lagen den 6 februari 1998 om allmän rättshjälp (104/1998).

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

31 §

Övergångsbestämmelser

Beträffande vad som i någon annan lag bestäms om lagen om fri rättegång eller lagen om allmän rättshjälp skall i stället i tillämpliga delar iakttas vad som föreskrivs i denna lag.

På ett ärende i vilket fri rättegång har beviljats innan denna lag träder i kraft skall tillämpas de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet.

På ett ärende i vilket allmän rättshjälp har beviljats innan denna lag träder i kraft skall tillämpas de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet.

Lag

om statliga rättshjälpsbyråer

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Staten har rättshjälpsbyråer som ger rättshjälp. Rättshjälpsbyråerna utför de uppgifter som enligt rättshjälpslagen (/) eller bestämmelser i någon annan lag eller i förordning ankommer på dem. En rättshjälpsbyrå kan ha en filialbyrå eller en filialmottagning.

2 §

Genom förordning av justitieministeriet bestäms om i vilka kommuner det finns rättshjälpsbyråer samt deras filialbyråer och filialmottagningar. Innan ändringar görs skall de kommuner höras som avgörandet gäller.

3 §

En rättshjälpsbyrå leds av ett ledande offentligt rättsbiträde, och vid den finns ett behövligt antal andra offentliga rättsbiträden samt övrig personal.

Behörighetsvillkoren för ett ledande offentligt rättsbiträde och ett offentligt rättsbiträde är juris kandidatexamen samt tillräcklig erfarenhet av arbete som advokat eller av domaruppgifter.

De ledande offentliga rättsbiträdena och de offentliga rättsbiträdena utnämns av justitieministeriet.

4 §

Varje hovrätts domkrets utgör ett rättshjälpsdistrikt, inom vilket finns en direktör för rättshjälpsverksamheten. Direktören för rättshjälpsverksamheten skall svara för att utbudet av rättshjälpsjänster är jämnt fördelat inom rättshjälpsdistriktet. Direktören för rättshjälpsverksamheten är samtidigt ledande offentligt rättsbiträde vid en rättshjälpsbyrå. När direktören för rättshjälpsverksamheten sköter ett enskilt uppdrag skall på honom eller henne tillämpas vad som bestäms om offentligt rättsbiträde.

5 §

Justitieministeriet förordnar direktören för rättshjälpsverksamheten bland de ledande offentliga rättsbiträdena inom rättshjälpsdistriktet för högst fem år i sänder.

6 §

De offentliga rättsbiträdena skall hederligt och samvetsgrant utföra de uppgifter som anförtrots dem samt iakta god advokatsed i alla sina uppdrag.

De offentliga rättsbiträdena står under advokatföreningens tillsyn så som bestäms i 6, 6 a och 7 § lagen om advokater (496/1958).

7 §

Ett offentligt rättsbiträde får inte vara delägare, bolagsman eller medlem i ett bolag eller någon annan sammanslutning som bedriver advokatverksamhet. Rättsbiträdet får inte heller ha någon annan sådan avlönad befattning som inverkar menligt på uppgiften som rättsbiträde och som han eller hon har rätt att avsäga sig.

8 §

Rättshjälpsbyrån kan ge juridisk hjälp även till andra än dem som är berättigade till rättshjälp enligt rättshjälpslagen, om det finns grundad anledning till detta med tanke på den som ansöker om tjänster eller för att rättshjälpsverksamheten skall kunna ordnas på behörigt sätt. I ett sådant fall tas full ersättning ut för tjänsterna. Biträdandet av klienter hos vilka full ersättning tas ut får inte hindra tillhandahållandet av tjänster enligt rättshjälpslagen.

9 §

I fråga om jäv för ett offentligt rättsbiträde gäller vad som bestäms om jäv för advokater.

Direktören för rättshjälpsverksamheten får inte biträda motparten till den som är klient hos ett offentligt rättsbiträde inom direktörens rättshjälpsdistrikt. I övrigt kan offentliga rättsbiträden som arbetar vid olika rättshjälpsbyråer biträda motparter, om de inte är jäviga i ett enskilt fall.

10 §

En rättshjälpsökande skall hänvisas till ett rättsbiträde vid en annan rättshjälpsbyrå eller till ett privat biträde, om

- 1) det offentliga rättsbiträdet är jävigt i saken,
- 2) byråns offentliga rättsbiträden på grund av sin arbetssituation inte kan sköta ett brådskande ärende,
- 3) det inte råder ömsesidigt förtroende mellan det offentliga rättsbiträdet och den som begär rättshjälp,
- 4) den rättshjälpsbyrå till vilken sökanden har vänt sig inte kan tillhandahålla tjänster på sökandens

eget nationalspråk, finska eller svenska, eller om

- 5) det finns annan grundad anledning.

I andra ärenden än sådana som behandlas i domstol hänvisas sökanden i de situationer som avses i 1 mom. till en annan rättshjälpsbyrå, om den närmaste rättshjälpsbyrå finns inom ett avstånd som kan anses vara rimligt för utträttande av ärenden. I annat fall hänvisas sökanden till ett privat biträde.

11 §

Offentliga rättsbiträden skall på begäran ge varandra handräckning.

Rättshjälpsbyrån bestyrker i fråga om i Finland bosatta personer de uppgifter om inkomst och förmögenhet som behövs för rättshjälpsansökningar till den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna och till Europeiska gemenskapernas domstol. De offentliga rättsbiträdena kan avgiftsfritt ge utländska rättshjälpsmyndigheter handräckning.

12 §

Ledande offentliga rättsbiträdet eller ett offentligt rättsbiträde avgör de ärenden som med stöd av rättshjälpslagen skall avgöras vid rättshjälpsbyrån. Ledande offentliga rättsbiträdet fattar dock beslut om framställande av en i 10 § 2 mom. rättshjälpslagen avsedd begäran hos ett penninginstitut. Ändring i beslutet får sökas genom besvär så som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Ledande offentliga rättsbiträdet kan skriftligen förordna en medlem av kanslipersonalen att avgöra rättshjälpsansökningar i klara fall, om rättshjälp beviljas i enlighet med ansökan.

13 §

Innan en sådan teknisk anslutning som avses i 10 § 3 mom. rättshjälpslagen öppnas till ett personregister vid en skattemyndighet eller Folkpensionsanstalten, skall rättshjälpsbyrån för den registeransvarige lägga fram en utredning om att uppgifterna kommer att skyddas på behörigt sätt.

14 §

Den allmänna styrningen av och tillsynen över den statliga rättshjälpsverksamheten hör till justitieministeriets uppgifter.

15 §

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning av justitieministeriet. Närmare föreskrifter om hur ar-

betet ordnas vid en rättshjälpsbyrå meddelas i rättshjälpsbyråns arbetsordning, som fastställs av det ledande offentliga rättsbiträdet.

16 §

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2002.

Genom denna lag upphävs lagen den 6 februari 1998 om statliga rättshjälpsbyråer (106/1998) jämte ändringar.

Lag

om ändring av 12 och 15 kap. rättegångsbalken

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i rättegångsbalken 12 kap. 14 § 2 mom. samt 15 kap. 2 § 1 mom. och 4 § 1 mom.,
sådana de lyder, 12 kap. 14 § 2 mom. i lag 111/1998, 15 kap. 2 § 1 mom. i lag 444/1999 samt
15 kap. 4 § 1 mom. i lag 690/1997, samt
fogas till 15 kap. 2 §, sådan den lyder i nämnda lag 444/1999 och i lag 764/2001, nya 3 och 4 mom.
som följer:

12 kap.

Om parterna

14 §

Domstolen skall dock ha hand om delgivning-
en av tredskodom, om

1) det har bestämts att betalning för en for-
dran skall ske ur den fasta egendom som utgör
säkerhet för fordran, eller

2) den mot vilken tredskodomen har medde-
lats, i domen har ålagts att betala ersättning till
staten med stöd av rättshjälpslagen (/).

15 kap.

Om rättegångsombud

2 §

Om inte något annat bestäms i någon annan
lag, får såsom rättegångsombud eller rättegångs-

biträde anlitas en advokat eller någon annan red-
bar person som har avlagt juris kandidatexamen
och som annars är lämplig och skickad för upp-
draget samt som inte är försatt i konkurs och vars
handlingsbehörighet inte har begränsats.

Såsom rättegångsombud eller rättegångsbiträ-
de får dock också anlitas en släkting till parten i
rätt upp- eller nedstigande led, ett syskon till
parten eller partens make, även om personen i
fråga inte har avlagt sådan examen som nämns i
1 mom.

Också någon annan än i 1 eller 3 mom. av-
sedd, redbar myndig person som annars är lämp-
lig och skickad för uppdraget samt som inte är
försatt i konkurs och vars handlingsbehörighet
inte har begränsats får anlitas såsom rättegångs-
ombud eller rättegångsbiträde

- 1) i ett mål som avses i 5 kap. 3 §,
- 2) i ett ansökningsärende som inte är tvistigt,
- 3) i ett inskrivningsärende, och
- 4) i ett jorddomstolsärende.

4 §

Ett rättegångsombud skall, om inte huvudmannen muntligen inför domstolen har befullmäktigat honom eller henne, visa en fullmakt som huvudmannen egenhändigt har undertecknat. Advokater och offentliga rättsbiträden eller åklagare som med stöd av 3 kap. 9 § lagen om rättegång i brottmål (689/1997) företräder måls-

äganden skall visa fullmakt endast om domstolen bestämmer det.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2002.

På ett mål eller ärende som är anhängigt i domstol när denna lag träder i kraft tillämpas bestämmelserna om rättegångsombud och rättegångsbiträden i 15 kap. 2 § sådana de lyder vid ikraftträdandet.

Lag

om ändring av 2 kap. lagen om rättegång i brottmål

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 11 juli 1997 om rättegång i brottmål (689/1997) 2 kap. 2 § 1 och 4 mom., 4 § 1 och 3 mom. samt 10 och 11 §, sådana de lyder i lag 107/1998, som följer:

2 kap.

Om biträdande av part

2 §

Till försvarare och till målsägandebitråde skall med stöd av 1 och 1 a § förordnas ett offentligt rättsbiträde eller en advokat. Om ett lämpligt offentligt rättsbiträde eller en lämplig advokat inte finns att tillgå eller det finns andra särskilda skäl till det, kan någon annan som har avlagt juris kandidatexamen och som enligt lag får vara ombud förordnas till försvarare eller målsägandebitråde. Den som förordnas till försvarare eller målsägandebitråde skall ges tillfälle att bli hörd om förordnandet till uppdraget.

Om en försvarare förordnas för den misstänkte, kan för honom eller henne inte förordnas ett biträde med stöd av rättshjälpslagen (/). Om det med stöd av rättshjälpslagen har förordnats ett biträde för den misstänkte innan det förordnas en försvarare för honom eller henne, skall biträdet förordnas till försvarare.

4 §

En försvarare, ett målsägandebitråde och en stödperson förordnas av den domstol där brottmålet är anhängigt eller där det kan anhängiggöras. Ett förordnande kan på de villkor som bestäms i 13 § 1 och 2 mom. rättshjälpslagen ges retroaktivt så att det gäller nödvändiga åtgärder som redan har vidtagits i målet. Om behandlingen av målet har avslutats och den tid som har bestämts för sökande av ändring inte ännu har gått ut, ges ovan nämnda förordnanden av den domstol som senast har behandlat målet.

Om förutsättningarna för förordnande av försvarare enligt 1 § upphör, förfaller förordnandet till försvarare. Beträffande återkallande av en försvarares, ett målsägandebitrådes och en stödpersons förordnande gäller i tillämpliga delar vad som i rättshjälpslagen bestäms om biträde.

10 §

Till en försvarare, ett målsägandebitråde och en målsägandes stödperson som förordnats enligt detta kapitel samt till ett vittne som har åbe-

ropats av en svarande som har fått en försvarare och till ett vittne som har åberopats av en målsägande som har fått ett biträde betalas av statens medel arvode och ersättning med iakttagande i tillämpliga delar av vad som i 17 och 18 § rättshjälpslagen bestäms om arvode och ersättning till biträden och vittnen.

Beträffande motpartens ersättningsskyldighet gentemot staten gäller i tillämpliga delar 22 § rättshjälpslagen.

Ändring i beslut som avses i 4 § och i denna paragraf söks med iakttagande i tillämpliga delar av 26 § rättshjälpslagen.

11 §

Om domstolen finner att den misstänkte har gjort sig skyldig till det brott som var föremål för den förundersökning och den rättegång för vilken en försvarare förordnats, skall han eller hon åläggas att till staten betala de ersättningar som med stöd av 10 § betalats av statens medel. Om den misstänkte uppfyller de ekonomiska förutsättningar för erhållande av rättshjälp som avses i rättshjälpslagen, får ersättningen inte vara större än den skulle vara enligt rättshjälpslagen.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2002.

Lag

om ändring av 45 § förundersökningslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i förundersökningslagen av den 30 april 1987 (449/1987) 45 § 1 mom. som följer:

45 §

Biträde för en part vid förundersökning får vara den som är advokat eller offentligt rättsbiträde eller någon annan som enligt 15 kap. 2 §

1 mom. rättegångsbalken är behörig att vara rättegångsombud.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2002.

Lag

om ändring av 28 § militära rättegångslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i militära rättegångslagen av den 25 mars 1983 (326/1983) 28 §, sådan den lyder i lag 1126/1988, som följer:

28 §

Har svaranden inte ett rättegångsbiträde eller rättegångsombud vid domstolen när den handlägger ett i 2 § nämnt ärende och kan det på

grund av sakens natur eller av någon annan orsak antas att personen inte ensam förmår bevaka sin rätt, skall domstolen förordna ett rättegångsbiträde för honom eller henne. Rättegångsbiträ-

de kan också förordnas under förundersökning, oberoende av om saken kommer att behandlas vid domstol. Om förordnande av biträde samt om arvode och ersättning till biträdet gäller i tillämpliga delar rättshjälpslagen (/).

Expeditionerna i ett militärt rättegångsärende ges utan avgift.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2002.

Lag

om ändring av 15 och 23 § lagen om unga förbrytare

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 31 maj 1940 om unga förbrytare (262/1940) 23 § 2 mom., sådant det lyder i lag 215/1955, samt

ändras 15 § 2 mom., sådant det lyder i lag 618/1974, som följer:

15 §

Fängelsedomstolen kan vid behandling av ärenden som avses i denna lag bevilja rättshjälp så som bestäms i rättshjälpslagen (/). Skriftlig försäkran om förmögenhetsförhållanden och

underhållsskyldighet behöver dock inte företes, om inte fängelsedomstolen bestämmer något annat.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2002.

Lag

om ändring av 8 § lagen om internering av farliga återfallsförbrytare

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 9 juli 1953 om internering av farliga återfallsförbrytare (317/1953) 8 § 2 mom., sådant det lyder i lag 109/1998, som följer:

8 §

Fängelsedomstolen kan vid behandlingen av ärenden som avses i denna lag bevilja rättshjälp så som bestäms i rättshjälpslagen (/). Utred-

ning över de ekonomiska förhållandena behöver inte företes, om inte fängelsedomstolen bestämmer något annat.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2002.

Lag

om ändring av 1 a och 1 d § lagen om ersättning av statsmedel till statsanställda för kostnader för vissa rättegångar

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 29 mars 1974 om ersättning av statsmedel till statsanställda för kostnader för vissa rättegångar (269/1974) 1 a § 1 mom. och 1 d §, sådana de lyder, 1 a § 1 mom. i lag 891/1980 och 1 d § i lag 270/1987, som följer:

1 a §

Om en polisman, en gränsbevakningsman, en tullman, en person som är verksam inom fångvården eller en statsanställd som har satts att upprätthålla ordningen åtalas för lagstridigt tillgripande av maktmedel i tjänsteutövning eller i arbetet eller avkrävs skadestånd på grund av sådant förfarande, skall personen beviljas befrielse från de avgifter och kostnader som avses i 4 § rättshjälpslagen (/). Om det på grund av ärendets art eller av någon annan orsak är uppenbart att personen inte utan biträde på behörigt sätt kan bevaka sin rätt och fördel vid behandlingen av målet, skall på ansökan ett rättegångsbiträde förordnas för honom eller henne.

— — — — —

1 d §

I fråga om beviljande av de förmåner som avses i 1 a och 1 c § innan målet görs anhängigt och under de olika faserna av målets behandling samt om betalningen av de avgifter och kostnader som nämns i dessa lagrum, om motpartens skyldighet att ersätta staten för dem och om sökande av ändring i ett avgörande som meddelats med stöd av 1 a—1 c § gäller vad som bestäms i rättshjälpslagen.

Bestämmelserna i 1 a—1 c § tillämpas inte på den som har beviljats rättshjälp enligt rättshjälpslagen.

—————
Denna lag träder i kraft den 1 juni 2002.

Lag

om ändring av lagen om ersättning av kommuns eller kommunalförbunds medel till dem som är anställda hos kommunen eller kommunalförbundet för kostnader för vissa rättegångar

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 6 januari 1984 om ersättning av kommuns eller kommunalförbunds medel till dem som är anställda hos kommunen eller kommunalförbundet för kostnader för vissa rättegångar (21/1984) 2 § 1 mom., 4 § 2 mom. samt 5 och 8 §, av dessa lagrum 4 § 2 mom. och 8 § sådana de lyder i lag 271/1987, samt

fogas till lagen en ny 1 a § som följer:

1 a §

Vad som i denna lag bestäms om kommunalförbund skall på motsvarande sätt tillämpas på samkommuner.

2 §

Om den som är anställd hos en kommun eller ett kommunalförbund och som har på lag grundad rätt att tillgripa maktmedel åtalas för lagstridigt tillgripande av maktmedel i tjänsteutövning eller i arbetet, eller om personen avkrävs skadestånd på grund av sådant förfarande, skall personen beviljas befrielse från de avgifter och kostnader som avses i 4 § rättshjälpslagen (/). Om det på grund av ärendets art eller av någon annan orsak är uppenbart att personen inte utan biträde på behörigt sätt kan bevaka sin rätt och fördel vid behandlingen av målet, skall på ansökan ett rätttegångsbiträde förordnas för honom eller henne.

4 §

I fråga om beviljande av de förmåner som avses i 2 och 2 a § innan målet görs anhängigt och under de olika faserna av målets behandling samt om betalningen av de avgifter och kostnader som nämns i dessa lagrum gäller vad som bestäms i rättshjälpslagen.

5 §

Vad som bestäms i 2—4 § tillämpas inte på den som har beviljats rättshjälp enligt rättshjälpslagen.

8 §

Ändring i ett beslut som en domstol har meddelat med stöd av denna lag får sökas genom besvär. Om sökande av ändring i beslut som givits med stöd av 2 eller 2 a § gäller i tillämpliga delar vad som i rättshjälpslagen bestäms om sökande av ändring.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2002.

Lag

om ändring av 24 § brottsskadelagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i brottsskadelagen av den 21 december 1973 (935/1973) 24 § som följer:

24 §

En ersättningssökande som när saken behandlats i domstol har beviljats rättshjälp kan på ansökan, till den del det provas skäligt, få ersättning för de utgifter som ansökan om ersättning enligt denna lag har medfört. På samma sätt för-

fars om saken inte har behandlats i domstol men sökanden uppfyller förutsättningarna för erhållande av rättshjälp.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2002.

Lag

om ändring av 27 § mentalvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i mentalvårdslagen av den 14 december 1990 (1116/1990) 27 §, sådan den lyder i lag 1423/2001, som följer:

27 §

Patienters rätt till biträde i förvaltningsdomstolen och högsta förvaltningsdomstolen

Förvaltningsdomstolen eller högsta förvaltningsdomstolen får förordna ett biträde för den som tagits in för vård oberoende av sin vilja, om den som tagits in för vård begär det eller om domstolen annars anser att biträde behövs.

Om rättshjälp i ärenden som behandlas i förvaltningsdomstolen eller högsta förvaltningsdomstolen bestäms i rättshjälpslagen (/).

Om förvaltningsdomstolen eller högsta förvaltningsdomstolen förordnar ett biträde fastän den som tagits in för vård inte har meddelat att han eller hon önskar ett sådant, gäller om förordnandet av biträdet i tillämpliga delar och om arvode och ersättning till biträdet vad som bestäms i rättshjälpslagen, oberoende av om den som tagits in för vård har beviljats eller beviljas rättshjälp enligt rättshjälpslagen eller inte.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2002.

Lag

om ändring av 6 § lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 26 juli 1993 om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer (701/1993) 6 § 1 mom. 16 punkten som följer:

6 §

Avgiftsfria prestationer

Handläggningsavgifter enligt denna lag upp-
bärs inte

16) i ärenden som gäller beviljande av rättshjälp enligt rättshjälpslagen (/) och inte heller i ärenden som gäller arvode eller kostnadserättning till ett rättegångsbiträde,

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2002.

Lag

om ändring av 82 § lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 29 juli 1977 om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977)
82 § 3 mom. som följer:

82 §	inlösningskommissionen. Sökanden skall åläggas att i den omfattning som anges i 1 mom. betala de kostnader som har erlagts av statens medel.
Ägaren av egendom som skall inlösas beviljas vid inlösningsförrättningen och tillträdessynen rättshjälp så som bestäms i rättshjälpslagen (/). De åligganden som enligt nämnda lag ankommer på domstolen fullgörs av	
	Denna lag träder i kraft den 1 juni 2002.

Lag

om ändring av 7 kap. 2 § lagen om verkställighet av straff

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 19 december 1889 om verkställighet av straff (39/1889) 7 kap. 2 § 3 mom., sådant det lyder i lag 580/2001, som följer:

2 §	skriftlig utredning om ekonomiska förhållanden behöver inte lämnas, om inte tingsrätten beslutar något annat.
<i>Behörig domstol</i>	
Tingsrätten kan vid behandlingen av ärenden som avses i denna lag bevilja rättshjälp enligt vad som föreskrivs i rättshjälpslagen (/). En	Denna lag träder i kraft den 1 juni 2002.

Lag

om ändring av lagen om ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen den 4 augusti 2000 om ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning (713/2000) en
ny 6 a § som följer:

6 a §

Rätt att vara rättegångsombud

yller behörighetsvillkoren i 15 kap. 2 § 4 mom.
rättegångsbalken. _____

Såsom rättegångsombud eller rättegångsbiträ-
de i ett ärende i anknytning till skuldsanering får
anlitas en person som avses i 6 § och som upp-

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2002.

Helsingfors den 4 december 2001
